

Een nieuw groen hart voor Helmond

Als jonge student voerde de liftroute naar mijn ouderlijk huis mij steevast door het centrum van Helmond. 'Hellemond', zeiden de automobilisten die mij dan een lift gaven. Het wat armoedige beeld van tientallen jaren geleden staat nog steeds op mijn netvlies gebrand, en is meteen het eerste vooroordeel dat ik mag opgeven bij mijn bezoek aan het bijna 2,5 hectare grote nieuwe Burgemeester Geukerspark. Het park, maar ook de gebouwen daaromheen ademen een grootstedelijke allure, en het kan niet anders dan dat dit een populaire plek wordt voor Helmonders om te flaneren en te recreëren.

Auteur: Hein van Iersel

Ik bezoek Helmond op de dag van de feestelijke opening van het nieuwe park. Een team hoveniers is druk bezig om de laatste puntjes op de i te zetten. Het heeft de afgelopen week gelukkig frequent geregend, dus zelfs de piepjonge gazons beginnen al groen te kleuren. Volgens projectmanager Jack Vogels is het eigenlijk nog iets te vroeg om de bouwhekken weg te halen, maar Vogels hoopt en verwacht dat de Helmondse bevolking zich verantwoordelijk zal gedragen en de komende weken de gazons nog een beetje zal ontzien. Vogels zal mij samen met stadsontwerper Marieke Martens en directeur Stefan Verbunt van vastplantenleverancier Griffioen Wassenaar rondleiden door het park, en laten zien wat er voor bijzonders te zien is en hoe het park tot ontwikkeling is gekomen.

Industrie

Helmond is een stad met een uitgesproken industrieel verleden. Geen wonder dus dat op de plaats van het nieuwe stadspark ooit een fabriek heeft gestaan. De gasfabriek die in het midden stond van het terrein waar nu het park gevestigd is, is alweer vele jaren weg. Het nu gerealiseerde park is het resultaat van een lange politieke besluitvorming; aanvankelijk zou het nog wat groter worden. Marieke Martens: 'Aan de buitenkant van het park zijn twee gazons. Op het eerste komt een horecapaviljoen, op het tweede een complex met 65 appartementen. En het industriële karakter komt op eigentijdse wijze overal terug in het park, door bijvoorbeeld de materiaalkeuze en het robuuste meubilair'

Riviertje

Klapstuk van het park is zonder twijfel de weer zichtbaar gemaakte Oude Aa, met daarlangs een breed wandelpad, de Aa-loop. Ontwerper Marieke Martens heeft ervoor gekozen om deze flaneurboulevard en het riviertje maar amper zichtbaar te maken vanaf de Kanaaldijk. Dat maakt het park wat intiemer voor recreanten en het ontwerp is daardoor wat spannender voor gebruikers die het park binnenkomen.

De Oude Aa loopt in een halvemaanachtige vorm door het park heen, maar verdwijnt aan één kant, net buiten het park, weer onder de grond. Op termijn zal dat overigens veranderen en zal de Oude Aa dus weer compleet in oude glorie hersteld zijn. Nu wordt het waterniveau van het riviertje nog kunstmatig op niveau gehouden.

Het park bestaat verder uit een overvloed aan grote grasvelden, waarvan er een aantal wat hoger zijn aangelegd. De bestaande volwassen bomen zijn zo veel mogelijk behouden en aangevuld met in totaal 40 nieuwe grote bomen, waaronder een groot aantal meerstammigen. Door het hele park zijn zit- en picknickgelegenheden ingericht om te sporten en te spelen. Een waterspeelplaats aan de oever van het riviertje is zo aantrekkelijk, dat Verbunt van Griffioen en uw redacteur zelf meteen beginnen met het oppompen en kanaliseren van water. In verband met de veiligheid heeft Helmond ervoor gekozen om hier drinkwater te gebruiken. Het lijkt alsof je water uit de rivier pompt, maar in werkelijkheid is het drinkwater, om legionella

te voorkomen. Dit is maar één van de vele tientallen details die Vogels en Martens mij vertellen en die aangeven hoe weerbarstig het is om een ontwerp ook daadwerkelijk te realiseren.

Gebruik

Een stadspark kent een groot aantal functies en dus veel belanghebbenden. En exact om die reden heeft stadsontwerper Marieke Martens er vanaf het begin voor gepleit om het ontwerp in eigen hand te houden, dus niet aan te besteden aan een extern architectenbureau. Martens: 'Je wilt niet dat een externe architect met een prachtig ontwerp komt dat vervolgens tijdens de realisatie om zeep wordt geholpen. Daarom heb ik er bij mijn leidinggevende vanaf het begin voor gepleit om dit in eigen hand te houden. Met trots kan ik zeggen, Het is 'n stadspark geworden, precies zoals we voor ogen hadden: geheel ontworpen door en voor Helmonders. Volgens Martens heeft in eigen beheer houden veel voordelen, omdat de ontwerpers dan makkelijk en organisch kunnen inspelen op de eisen en wensen van andere afdelingen binnen de gemeente en de politiek kunnen helpen om de juiste keuzes te maken. Martens heeft de realisatie van de waterspeelplaats aan de Oude Aa al genoemd, maar komt met nog een tweede voorbeeld. De Oude Aa loopt in een bedding van stalen damwanden.

Een Helmonds stadspark dat is ontworpen door en voor Helmonders

Dat is een dure oplossing, waar aanvankelijk niet voor was gekozen, maar wel een keuze waardoor het beheer veel efficiënter en dus goedkoper kan. Vogels: 'Door de stalen damwand kun je het waterniveau op een meter diepte houden, waardoor rietgroei wordt voorkomen.'

Overigens is Martens niet de enige ontwerper die aan het park heeft getekend. Collega-ontwerper Wolfgang Holtz was bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de selectie van de bomen in het park en de afdeling van Jack Vogels heeft de engineering gedaan. Dit in samenwerking met Antea Group, die de engineering van de bouwkundige elementen heeft gedaan.

Speciale aanbesteding voor bomen

Voor de bomen heeft Vogels een speciale aanbesteding uitgeschreven. Vogels: 'Ik heb lang zitten peinzen hoe we dit handen en voeten moesten geven. Uiteindelijk hebben we een meervoudig onderhandse aanbesteding uitgeschreven, waarbij wij als gemeente het bedrag hadden vastgesteld en kwekers punten konden

verdiene op basis van onze plantlijst waarin de soorten en kweekvormen stonden beschreven. Voor de meeste bomen was een alternatief vermeld. Ook zijn de minimum plantmaten beschreven. De aanbesteding mocht worden onderbouwd met foto's van het aangeboden plantmateriaal en kon worden verbijzonderd door advisering en/of nazorg.

Als een kweker een bepaald sortiment niet kon leveren, moest hij dat vooraf aangeven en met alternatieven komen.' Deze aanbesteding is gewonnen door Boomkwekerij Ebben. Allereerst vanwege het grote sortiment, maar volgens Vogels ook vanwege de praktische manier waarop zij het advies hadden ingestoken. Vogels: 'Ebben is tijdens het planten van de bomen een aantal keren langs geweest om advies te geven. Ook gedurende het eerste groeiseizoen komen ze meerdere malen de bomen monitoren. We hadden ook een kweker kunnen selecteren op basis van kwekerijbezoeken, maar dat zag ik niet zitten. Als je bij een paar kwekers bent geweest, ben je alles weer vergeten en zie je door de

Geum 'Tempest Scarlet'

Geranium 'Rozanne'

SORTIMENT BOMEN

- 3 *Styphnolobium japonicum* (*Sophora japonica*) 50-60 HO drkl 6xV
- 1 *Fagus sylvatica* 'Rotundifolia' 25-30 cm drkl beveerd 5xV
- 1 *Quercus phellos* 50-60 HO drkl 7xV
- 2 *Castanea sativa* 'Glabra' 30-35 HO drkl 5xV
- 2 *Gleditsia triacanthos* f. *inermis* 700-800 cm
- 1 *Platanus orientalis* 'Digitata' 60-70 HO drkl 6xV
- 1 *Zelkova serrata* 500-600cm drkl mrst 6xV
- 2 *Pinus sylvestris* 400-500cm drkl schermvorm
- 5 *Pinus nigra* subsp. *nigra* 400-500cm drkl schermvorm
- 1 *Cladrastis kentukea* 600-700 cm drkl schermvorm
- 1 *Broussonetia papyrifera* 500-600cm drkl mrst
- 1 *Catalpa erubescens* 'Purpurea' 60-70 HO drkl 7xV
- 1 *Paulownia fortunei* 'Fast Blue' 50-60 HO drkl 6xV
- 1 *Gymnocladus dioica* 600-700 cm drkl mrst 7xV
- 3 *Parrotia persica* 500-600cm drkl schermvorm
- 2 *Maackia amurensis* 350-400 cm drkl schermvorm
- 1 *Quercus dentata* 'Carl Ferris Miller' 40-50 HO drkl 6xV
- 5 *Pinus cembra* 250-300 cm drkl SOL
- 2 *Cornus officinalis* 300-350 cm drkl schermvorm 4xV
- 1 *Acer tataricum* 400-450 cm drkl schermvorm 5xV 0
- 1 *Acer buergerianum* 400-500cm drkl mrst
- 1 *Acer monspessulanum* 500-600cm drkl schermvorm 7xV 0
- 1 *Heptacodium miconioides* 400-450 cm drkl schermvorm

Jack Vogels van Helmond

**Maria Martens
Stadsontwerper gemeente Helmond**

Stefan Verbunt van Griffioen

bomen het spreekwoordelijke bos niet meer. In totaal ging het om veertig bomen en een budget van 80.000 euro. Dit was een betere keuze waarbij we het maximale uit het budget hebben gehaald.'

De bomen in het park reflecteren het karakter van de streek: het oostelijke deel heeft de sfeer van de drogere zandgronden met veel *Pinus* en grassen. Hoe westelijker je komt, hoe groter het aandeel blad en bloei wordt.

Vaste planten

Ook wat betreft vaste planten is het Burgemeester Geukerspark bijzonder. Voor de 3200 m2 vaste planten heeft Helmond het Greentocolour-concept van Griffioen gekozen. Over de reden daarachter is Vogels verrassend nuchter. Helmond heeft zelf geen ervaring met het concept, maar is afgegaan op positieve ervaringen van buurgemeente Laarbeek. De eerste plantvakken daar zijn een jaar of zeven oud en verkeren nog altijd in een goede staat. De selectie van de vaste planten is gemaakt op basis van bloeitijd, bloeiwijze en diversiteit in vorm en kleur. Dit zorgt voor een stadspark dat jaarrond interessant is. Er worden vooral klimaatbestendige planten toegepast. Dit draagt bij aan de biodiversiteit en maakt de beplanting minder vatbaar voor ziekten en plagen.

Behalve de planten heeft Griffioen ook het beplantingsplan geleverd en samen met partner BVB Substrates het groeimedium. Alle borders

zijn 20 cm onder het maaiveld in profiel gebracht en daarna op niveau gebracht met een 25 cm dikke laag substraat. Volgens Stefan Verbunt van Griffioen garandeert deze combinatie van een rijke substraatlaag en de extra grote GreentoColour-vaste planten een snel en uitbundig groei- en bloeiresultaat, een lange levensduur en een relatief laag onderhoudsniveau. De belangrijkste aspecten van het onderhoud van een GreentoColour-vasteplantenborder zijn het afmaaien en mulchen van de afgestorven beplanting in het voege voorjaar en het bemesten met een organische meststof. Door de regen van de afgelopen tijd groeien de vaste

Deel van de inschrijving van Ebben is een moodboard met daarop tientallen foto's van bomen. Hier een kleine selectie.

Broussonetia papyrifera

Castanea sativa Vrucht

Gymnocladus dioica vrucht

Heptacodium miconioides

Paulownia fortunei 'Fast Blue' bloei